

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXI № 32 (3599) Варшава, 9 серпня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Павла Лози

Чотири дні літератури по обох боках Сяну. с. 2

XXX Ювілейний Мандрівний фестиваль
української культури. с. 12

Відбувся фестиваль «На Івана, на Купала» 2026. с. 13

ISSN 027-8254

9 770027 825269

3 2

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Чотири дні літератури по обох боках Сяну

Вже другий рік поспіль Перемишль оживає зустрічами авторів, літературними дискусіями та мистецькими подіями, присвяченими Сяну, кордонам та центральноєвропейській ідентичності. Друга едіція літературного фестивалю «Місто з рікою» проходила на обох берегах річки Сян з 23 по 26 липня. Чи зустрінемося тут втретє наступного року?

Цьогорічний фестиваль можна підсумувати цифрами. Чотири дні, більше 20 зустрічей з письменниками Польщі, України та Німеччини, з них – кілька з авторами дитячих книг. Окрім розмов з літераторами, міські простори Перемишля, Народний дім та береги Сяну були сповнені численними супутніми заходами, включно з перформативними читаннями, ранковою йогою біля ріки, кавою з письменницями, концертом та прогулянками містом з розповідями його історій. Програма планувалася набагато насиченішою, ніж минулого року, тому виникали побоювання, чи збере подія достатню кількість глядачів. Дощі протягом перших двох днів фестивалю також відіграли свою роль – заплановані над Сяном події довелося перенести до Народного дому.

Проте виявилось, що всі ці фактори не вплинули на відвідуваність. На зустрічах, навіть тих, що починалися о 8 чи 9 ранку, була велика кількість слухачів: десятки людей – дітей та батьків. Для наймолодших у перший день фестивалю в Народному домі також відбулася сімейна вистава «Маргарита та ведмедики» Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру імені Миколи Куліша. Головні ролі виконали діти, які проживають у Херсоні.

Для багатьох найемоційнішим моментом стала зустріч з юними поетами з Харкова, які читали свої вірші. Більшість із них – ще підлітки. А для харківських гостей родзинкою фестивалю був велотур. «Я не можу їздити на велосипеді в Харкові. На нас полюють дрони», – розповідала про життя у своєму місті одна з юних поеток.

Ще одне занепокоєння організаторів викликала атмосфера, пов'язана з настроями довкола українців, і те, як це вплине на фестиваль. На щастя, він пройшов без інцидентів.

«Гарно провели час на польсько-українському фестивалі „Місто з рікою“ в Перемишлі. Емоційно складна дискусія з Володимиром Станчишином про травму та біль, про віру та її відсутність. І питання про ненависть, ворожнечу та антиукраїнські фобії, які експлуатують політики, а від яких страждають звичайні люди. Мої погляди з цього питання залишаються незмінними. Я стою з Україною та українцями. Я не погоджуюся з ненавистю, мотивованою псевдопатріотизмом», – написав на своїй фейсбук-сторінці польський журналіст, філософ, письменник і католицький активіст Томаш Терліковський після виступу на фестивалі.

– У Польщі – багато літературних фестивалів, і всі вони потрібні. Я вважаю, що той, який проходить у Перемишлі, – один із найважливіших і незвичайних, бо тут зустрічі відбуваються не лише між письменниками, – каже Анета Примака-Онішк, польська журналістка та публіцистка.

Авторка, серед інших – книги «Беженство 1915: Забуті біженці», наголошує, що «Місто з рікою» стає місцем зустрічі польської, української та меншинних літератур.

– Війна – за нашими кордонами. Завдяки розмовам з українськими авторами ми можемо зазирнути в Україну та побачити, що там насправді відбувається. Адже українські письменники пропрацьовують цю війну в собі. І ми отримуємо цю інформацію з перших вуст, – оцінює публіцистка.

Вона також зазначає, що для багатьох перемиський фестиваль – це й зіткнення зі своїми страхами та можливість поговорити про них.

– Ми не знаємо, що буде завтра. Тож немає кращого місця чи «товариства», бо польські автори та журналісти теж пояснюють нам частинку нашої реальності, в якій ми зараз живемо, – додає Анета Примака-Онішк. Минулого року вона виступала в Перемишлі як авторка, тепер – як модераторка зустрічі про громади та етнічну приналежність.

Дехто на літературний фестиваль приїхав спеціально з Гданська, Ольштина, Варшави, Кракова. Деякі були вже другим раз. Інші – вперше. Серед останніх – представниця української меншини Ольга Кіх-Маслей, науковиця Ягеллонського університету.

– Я тут вперше, і приїхала спеціально для цього. Для мене ріка Сян – не просто назва фестивалю. Вона реально об'єднує поляків та українців, – каже працівниця кафедри польсько-українських студій факультету міжнародних та політичних досліджень Ягеллонського університету. Представниця меншини писатиме коментарі про «Місто з рікою» для своєї кафедри.

– Я рекомендуватиму фестиваль як дуже важливу подію. Народний дім – наш партнер. Такі заходи мають величезне значення, – додає докторка Ольга Кіх-Маслей.

Вперше на фестивалі також був Володимир Ольшанський, який керує Центром «Пограниччя» (Borderland Center) при Українському католицькому університеті (УКУ) у Львові. На фестивалі разом із партнерами та студентами УКУ він представив проекти, зокрема поль-

сько-українську поетичну серію «Перед обличчям війни».

– Саме тут перетинаються польська та українська література й автори. Саме тому цей фестиваль важливий, – говорить директор Центру та зауважує. – Місце проведення – Перемишль – теж важливе. Тому що тут, у місті, ми також маємо українську спадщину, український голос, завдяки яким можемо будувати мости на фестивалі.

Він наголошує на важливості робити й творенні таких позитивних речей, особливо на прикордонні. І зокрема – сьогодні.

– У цей досить складний період польсько-українських відносин ми не повинні складати руки. Ми повинні організовувати такі фестивалі з вірою, ділитися, допомагати та запрошувати одне одного. І варто подумати про подібні «мости» на майбутнє, – додає Володимир Ольшанський, сподіваючись, що наступного року відбудеться чергова едіція «Міста з рікою».

Нагадаємо, що минулого та цього року фестиваль був організований в рамках дворічного гранту. Співфінансувало подію, зокрема, Міністерство культури та національної спадщини з Фонду сприяння культурі – державного цільового фонду.

Чи відбудеться літературна подія наступного року? Чи буде фінансування? На разі ніхто не знає. Але Кася Комар-Мацинська, директорка фестивалю, у підсумковій частині заявила: «Я рада, що тут, на цій ріці, на цьому Сяні, у ці важкі часи випробувань та змін було сказано стільки добрих слів солідарності одної людини для другої. Саме тому ми проведемо цей захід знову наступного року». •

35-ліття гурту «Родина»

Союз українців Підляшшя запрошує 9 серпня на ювілейний концерт з нагоди 35-річчя ансамблю «Родина». Відбудеться він у селі Дуб'яжин, звідки походить гурт. Початок концерту о 14:00. У заході, крім ювіляра, візьмуть участь теж ансамблі «Луна» з Парчева, «Гілочка» з Черемхи, Український ансамбль пісні й танцю «Ранок» з Більська-Підляського, «Вервочки» з Орлі, «Добрина» з Білостока, «Вжоси» з Вілянова, «Думка» з Більська-Підляського та «Квартет» із Сім'ятичів.

Нагадаємо: «Родина» з Дуб'яжина існує від 1991 року. У репертуарі колективу – підляські народні українські пісні, пов'язані з весіллями, хрестинами, обжинками та різдвяними й великодніми звичаями. Поряд з ритуальними «Родина» виконує ліричні та релігійні твори. Із 1995 року керівницею гурту є Єлизавета Томчук.

«Родина» має чимало досягнень та нагород. Зокрема, ансамбль став чотириразовим лауреатом найпрестижнішого конкурсу традиційної музики у Польщі – Національного фестивалю фольклорних гуртів і співаків у місті Казімеж-Дольний на річці Вісла.

Дональд Туск і Володимир Зеленський зустрілися у Любліні

29 липня під час зустрічі у Любліні польський прем'єр Дональд Туск та президент України Володимир Зеленський обговорили двосторонню співпрацю. Політики зустрілися вперше з моменту загострення українсько-польських відносин, яке розпочалося після рішення українського президента присвоїти одному з підрозділів найменування на честь героїв УПА. Тому сторони говорили, зокрема, про історичний діалог між Україною та Польщею.

Президент Володимир Зеленський також розповів Дональду Туску про дипломатичну роботу української делегації у Вашингтоні.

У зв'язку із щораз більшою кількістю нападів на українців у Польщі політики порушили питання безпекових викликів для громадян України, які проживають у польській державі. Нагадаємо: нещодавно у Вроцлаві троє поляків напали на молодшу українську пару, нібито почувши їхній акцент.

«Окремо обговорили безпекові виклики, які є, на жаль, і для наших людей: важливо, щоб українці, які через війну залишили дім і знайшли прихисток у Польщі, почувалися в безпеці», – наголосив президент України.

За словами прем'єр-міністра Польщі, на зустрічі в Любліні з українським президентом вони розглянули питання польських інвестицій в Україну, співпрацю у сфері протиракетної оборони та підтримку Києва в боротьбі з російським агресором.

«Антибалістика – це ключовий пріоритет. Безпека й захист України – це також безпека й захист Польщі. Наша співпраця посилює і наш регіон, і всю Європу», – наголосив Володимир Зеленський.

Через кільканадцять годин після зустрічі польського прем'єра та президента України на територію Люблінського воєводства, вночі з 29 на 30 липня, впала крилата ракета. Її сліди знайшли за два кілометри від житлових будинків біля села Тарнава-Колонія.

На пресконференції Дональд Туск заявив, що «росія буде робити усе, щоб зняти із себе відповідальність».

«Згідно з оцінкою експертів, військових, переважна більшість слідів, зокрема виявлені елементи, вказують на російську ракету X-101», – сказав польський прем'єр на пресконференції з місця події.

Фото з фейсбук-сторінки Kancelaria Premiera

Засідання Капітули Підляської науково-літературної нагороди

29 липня в Більську-Підляському відбулося друге засідання Капітули Підляської науково-літературної нагороди. Взяли в ньому участь усі члени Капітули: доктор Андрій Артем'юк, доктор Григорій Купріянович, Юрій Плева та Агнешка Тишкевич.

Як зазначено у повідомленні на сайті Підляського наукового інституту (ПНІ), метою Підляської науково-літературної нагороди є промоція української мови та культури Підляшшя шляхом вшанування та нагородження людей, які відіграють важливу роль у функціонуванні, збереженні, дослідженні та розвитку української культури та мови Підляшшя.

«На другому засіданні Капітула вступно проголосувала кандидатури лавреатів Підляської науково-літературної нагороди за 2026 рік та вказала категорії, у яких буде призначена Нагорода», – повідомлено на сайті ПНІ.

Додамо, що на першому засіданні Капітули, яке відбулося під кінець червня, її члени узгодили принципи та план своєї роботи, а також обговорили кандидатів на здобуття цього річної Підляської науково-літературної нагороди.

Оголошення лавреатів заплановано на початок вересня, а церемонія вручення премії відбудеться у жовтні.

Фото з сайту Підляського наукового інституту

Гданський мітинг, присвячений пам'яті жертв теракту в Оленівці

26 липня організація «Об'єднані Гданськ» разом із родинами військовополонених, громадською організацією «Спільнота Оленівки» та Асоціацією родин захисників «Азовсталі» зібралися в центрі Гданська в пам'ять про четверту річницю російського теракту в Оленівці.

«Наш перформанс мав на меті привернути увагу іноземців до умов утримання, катувань і повної ізоляції українських військових і цивільних у російському полоні», – пишуть про подію організатори.

Учасники перформансу мали зв'язані руки й закривалені обличчя, сховані під мішками.

«За кожним із них людське життя», – наголошують організатори.

Присутні на мітингу принесли із собою прапори Польщі та України, окремих бригад і батальйонів ЗСУ, а також фото військовополонених. Підготували теж плакати, написані від руки, зі словами «Полон – мовчазна смерть», «росія катує українських полонених» та іншими.

Організатори мітингу нагадують, що у ніч з 28 на 29 липня 2022 року росія здійснила теракт на території колишньої Волноваської виправної колонії № 120 в Оленівці, де утримувала українських захисників. Внаслідок вибуху загинуло щонайменше 53 військовополонених, понад 130 отримали поранення. За даними російської сторони, на момент трагедії в бараці перебували 193 людини.

Багато військових, яких утримували в Оленівській колонії, досі залишається в російському полоні. Згідно з даними відкритих джерел, близько 900 оборонців Маріуполя ще не повернулися додому.

Творчі конкурси у лемборкській домівці

15 липня у домівці Об'єднання українців у Польщі – гурток в Лемборку відбулася творча зустріч, присвячена українській мові, культурі та традиціям. Діти мали змогу взяти участь у конкурсі знавців «Українська мова – душа народу». Для них це була нагода продемонструвати свої знання, написавши диктант і виконавши тестові завдання. Як читаємо на фейсбук-сторінці домівки у Лемборку, яскравими та натхненними стали також конкурс української пісні «Солов'їна пісня» та художній конкурс «Моя країна – Україна».

«Усі діти отримали багато позитивних емоцій, були дуже задоволені своєю участю, а на завершення кожен учасник отримав грамоту та нагороду на згадку про цей творчий день», – зазначають у своєму дописі організатори, дякуючи всім дітям за активну участь, а педагогам і батькам за підтримку та «створення теплої й дружньої атмосфери».

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Лемборк

Науковці трьох університетів побували у Народному домі

У рамках проєкту Horizon Europe «Peace and Mobilities» 12-13 липня Народний дім у Перемишлі відвідали науковці з трьох закордонних університетів. Вони представляли Запорізький національний університет (Україна), Білефельдський університет (Німеччина) та Колумбійський університет в місті Богота (Колумбія).

Протягом двох днів діячі перемиського ОУП спілкувались з гостями про Перемишль, польсько-українське прикордоння, діяльність українського Народного дому, міграцію та міжкультурну співпрацю.

Фото з фейсбук-сторінки Народного дому

Звернення до польських політиків: «Зупиніть спіраль ненависті!»

«Сьогодні я звертаюся до всіх польських політиків. Без винятку. Від ліва до права. До уряду та опозиції. До лідерів усіх партій», – написала Наталія Панченко, голова фонду «Stand with Ukraine» та лідерка Євромайдан-Варшава у дописі на своїй фейсбук-сторінці 28 липня.

У ньому вона позначила, серед інших, президента Польщі Кароля Навроцького, прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска, голову «ПіС» Ярослава Качинського, міністра національної оборони Владислава Косіяка-Камиша, спікера Сейму Влодзімежа Чажастого, політиків Кшиштофа Босака, Славоміра Менцена, Гжегожа Брауна та інших.

Як написала Наталія Панченко, «це момент, коли немає місця для політичних розрахунків».

«Сьогодні на польських вулицях відбувається дедалі більше нападів на людей через їхнє походження. Це не просто онлайн-коментарі чи поодинокі інциденти. Це справжнє насильство, мотивоване національністю», – читаємо у зверненні української активістки з Варшави, яка просить усіх політиків у Сеймі «взяти на себе відповідальність за мову публічних дебатів».

«Однозначно засудіть кожен акт насильства, мотивований ненавистю. Чітко скажіть своїм виборцям: побиття людей через їхню національність не має нічого спільного з патріотизмом. Це не має нічого спільного з любов'ю до Польщі», – пише Наталія Панченко.

Вона наголошує, що можна мати різні погляди на міграцію, історію чи політику щодо України, але «ненависть не може стати нормою, а насильство не може стати мовою публічних дебатів».

«Не завтра. Не після чергового побиття. Не після чергової трагедії. Історія неодноразово доводила, що, коли порядні люди мовчать, насильство завжди йде на крок далі. Не мовчіть. Реагуйте. Сьогодні. Бо завтра може бути вже пізно. Історія судитиме не лише тих, хто бив. Вона судитиме й тих, хто міг зупинити спіраль ненависті та мовчав», – завершує своє звернення Наталія Панченко, підписавши його: «Громадянка Польщі. Українка за походженням».

Наталія Панченко опублікувала звернення-петицію на своїй сторінці у фейсбуці (Наталка Панченко), де ним поділилося приблизно пів тисячі користувачів соціальної мережі та підписали понад 4 тисячі осіб.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Війна на виснаження

Триває вже п'ятий рік повномасштабної російської агресії. Війна точиться на землі, у повітрі та на морі. Можна сказати, що нічого не змінюється, але насправді зміни колосальні. Спочатку Україні вдалося зупинити росію завдяки самопожертві тисяч звичайних українців. Але Україна не має можливості воювати симетрично хоча б тому, що росіяни банально більше, а Україна наразі не має озброєння, яке наявне у росії. На більшу кількість сучасних західних літаків, як і на власну балістику, потрібен час. Однак вже зараз українські удари далекого та середнього радіуса дії стають дедалі відчутнішими для російської армії та економіки.

Коли наприкінці 2023 року путін ухвалив рішення перейти до стратегії війни на виснаження, він, ймовірно, не очікував, що її наслідки виявляться відчутними і для самої росії. Що ж, це не перша помилка кремлівського диктатора, достатньо згадати саме вторгнення в Україну 2022 року із хибним припущенням, що Київ та Україна впадуть за кілька днів або тижнів.

Однак дедалі вища ціна, яку росія платить за рішення путіна, не змінює підходу самого диктатора.

«Що ми будемо робити після завершення спеціальної військової операції?» – спробував пожартувати путін під час недавньої зустрічі з командуванням російського військово-морського флоту наприкінці липня.

Раніше агентство Reuters із посиланням на власні джерела, близькі до кремля, повідомило, що путін не має наміру відмовлятися від своїх цілей. Таким чином, замість того, щоб дослухатися до закликів президента США Дональда Трампа, він, найімовірніше, наважиться на ескалацію бойових дій, будучи переконаним, що до кінця року йому вдасться окупувати весь Донбас.

12 років війни за Донбас

Саме на Донбасі росія розпочала у 2014 році збройну агресію проти України. У 2022 році путін назвав «визволення» жителів Донбасу від «київського режиму» однією з офіційних причин початку так званої спеціальної військової операції. Саме так кремль окреслив повномасштабну війну проти України.

Ситуація у Донецькій області важка, адже росія використовує наявну перевагу й концентрує там свої сили. Утім, Україна досі контролює північно-західну частину Донецької області.

Якщо підсумувати першу половину 2026 року на фронті, росії не вдалося реалізувати жодної з поставлених цілей, попри перевагу в живій силі та озброєнні.

Там, де це було можливо, українські підрозділи контратакували. Завдяки активній обороні у першому півріччі 2026 року вдалося знизити темп просування російських військ понад удвічі. Українська сторона в останні місяці наблизилася до паритету щодо взяття під контроль територій.

Середньомісячні російські втрати на фронті становлять близько 32 тисяч убитими, пораненими та взятими в полон.

У відповідь на зростаючу інтенсивність російських дронно-ракетних ударів і використання керованих авіабомб (КАБів) українські сили збільшують кількість далекобійних ударів. Упродовж перших шести місяців цього року було уражено 697 цілей на території російської федерації, а завдані внаслідок цього російські збитки оцінюють у понад 6 мільярдів доларів. У липні ця цифра ще зросла, а наступними цілями стали величезні склади найбільшого російського маркетплейса Wildberries й чергові нафтопереробні заводи.

Також було інтенсифіковано атаки середнього радіуса дії, і в результаті до початку липня було уражено 7028 різних об'єктів у тилу російської армії.

В останні місяці в західній пресі з'явилися навіть оптимістичні думки про можливий перелом у війні на користь України. Однак це передчасні й надто оптимістичні прогнози.

росія не відмовилася від планів окупувати Донбас й розширити буферну зону у північних областях України: Харківській, Сумській та Чернігівській. російське командування також не відмовилося від планів розширення бойових дій у Дніпропетровській та Запорізькій областях.

Крім того, у відповідь на відсутність відчутних успіхів на фронті росія посилила обстріли українських міст із застосуванням ракет, зокрема балістичних. В останні місяці основними цілями таких атак були Київ та Одеса, але під російськими ударами безперервно також перебувають Харків, Запоріжжя, Херсон та багато інших міст.

путін хоче зайняти Донбас до кінця року

3 липня путін зустрівся із начальником Генерального штабу рф Валерієм Герасимовим та іншими високопоставленими російськими командирами й оголосив про захоплення Костянтинівки та «значний прогрес» у Донецькій області.

Восени минулого року Герасимов уже доповідав путіну про захоплення Куп'янська. На той момент у місті якраз тривала українська операція із зачистки оточених російських підрозділів. Ситуація навколо Куп'янська залишається важкою, але українські сили тримають його оборону.

Утім, українські експерти ситуацію у Костянтинівці частіше порівнюють із Покровськом, аніж із Куп'янськом. Бої за Покровськ тривали від літа 2024 року до травня 2026-го, коли росіянам вдалося остаточно захопити його разом із сусіднім Мирноградом.

«Маємо тут певне повторення Покровська, оскільки відбувається проникання в місто, ситуація вже вийшла з-під контролю, вони туди пролазять», – заявив 7 липня в ефірі Radio NV співзасновник аналітичного проекту DeepState Роман Погорілий.

Проблеми з інфільтрацією Костянтинівки російськими військовими почалися тоді, коли їм вдалося взяти під контроль населені пункти на південь та схід від міста.

У Костянтинівці, як це було і в Покровську, немає чіткої суцільної лінії фронту, ситуація хаотична, і обидві сторони можуть мати своїх бійців у різних районах міста.

Головна проблема полягає у тому, що росіяни мають чисельну перевагу, яка дозволяє їм зберігати «динаміку просування та міських боїв».

Сьогодні Костянтинівка розділяє долю інших міст Донбасу, які були зрівняні з землею російською армією. Росія вже тривалий час атакує місто дронами, обстрілює артилерією та скидає на нього авіабомби.

До 2022 року у Костянтинівці, типовому промисловому місті Донбасу, мешкало 66 тисяч людей. За інформацією влади Донецької області, на початку червня, попри смертельний ризик, у місті все ще залишалося 1760 цивільних. Від певного часу можливості проводити організовану евакуацію вже немає, єдиний спосіб залишити місто – пішки дорогою в напрямку Дружківки, однак вона перебуває під постійними ударами російських FPV-дронів.

За песимістичними оцінками українських та іноземних експертів, росіяни мають шанси взяти під контроль більшу частину Костянтинівки до кінця літа. Повне захоплення відкриє російській армії шлях до решти найбільших міст цієї частини області. За Костянтинівкою розташована згадана Дружківка, а далі – Краматорськ і Слов'янськ.

Фронт наближається до Краматорська та Слов'янська

За інформацією DeepState, лінія фронту наприкінці липня наблизилася до двох головних міст, які все ще контролюються Україною в Донецькій області. Відстань до них складає кільканадцять кілометрів.

росіяни готуються до боїв за Краматорсько-Слов'янську агломерацію на основі попередніх сценаріїв. Противник атакує і намагається наблизитися з різних напрямків, а його мета – якомога сильніше охопити з флангів українських оборонців.

Водночас інтенсифікуються удари по логістиці, яка пов'язана із цими містами, а також по об'єктах у самих населених пунктах. З наближенням фронту можливості для таких атак значно зросли. Раніше це були ракетні удари й далекобійні дрони типу Shahed. Тепер це насамперед керовані авіабомби (КАБ) та широкий спектр дронів, зокрема FPV. Краматорськ і Слов'янськ поволи повторюють долю інших міст Донбасу, зруйнованих російською армією. Руйнувань стає дедалі більше, але в обох містах усе ще мешкає близько 100 тисяч жителів.

російські підрозділи атакують агломерацію зі сходу, одночасно на Слов'янському та Краматорському напрямках. І паралельно посилюють атаки з повітря FPV-дронами, цілями яких є як енергетичні об'єкти, так і логістична інфраструктура. Це має призвести до ізоляції агломерації ще до того, як розпочнуться безпосередні бої за неї.

«Вибір саме цих районів вказує на прагнення противника системно порушити функціонування міста. Насамперед під ударами опиняються транспортні маршрути, якими здійснюється військова та цивільна логістика, а також об'єкти енергетичної інфраструктури», – написав 28 липня у Телеграмі військовослужбовець із позивним «Мучной».

На думку українських аналітиків, дорогою до Слов'янська головною метою російської армії є зайняти Миколаївку.

«Одним із ключових факторів, який стримує подальше погіршення ситуації, залишається стійкість оборони в районі Миколаївки. Саме утримання цього рубежу має важливе значення для збереження логістичних можливостей Слов'янської агломерації та недопущення подальшого розширення зони вогневого впливу противника», – вважає «Мучной».

Американський Інститут вивчення війни (ISW) у звіті за 29 липня написав, що російські війська активізували наступ на Слов'янському напрямку, проте темп їхнього просування уповільнюється: нестача палива, рельєф місцевості та українська оборона.

Тому експерти та військові сходяться на думці, що наразі безпосередній штурм Слов'янська в найближчий час малоймовірний.

Що стосується розташованого на південь від Слов'янська Краматорська, інтенсивність російських атак там нижча: за даними українського Генштабу, в останній тиждень липня у місті фіксували до п'яти атак на добу, тоді як на Слов'янському напрямку – до 20 атак.

росіяни прагнуть наблизитися до агломерації не лише зі сходу, а й із півночі, з боку Лимана. А з півдня просуваються з боку вже згаданої Костянтинівки.

Як нівелювати російську перевагу?

росіяни, окрім переваги у живій силі, використовують свою перевагу в повітрі: завдають ударів авіабомбами та дронами.

ISW у звіті за 30 липня зазначає, що нейтралізація російської авіації за допомогою західних літаків F-16, Gripen та новітніх комплексів ППО може позбавити росію цієї переваги на лінії фронту.

Але для появи нових західних літаків в українському небі, як і більшої кількості протиповітряних систем, потрібний час.

Наразі ж Україна змушена шукати асиметричні способи ведення війни. У цьому допомагають технології, і зараз ми спостерігаємо їхні перегони. А Україна власним прикладом показує, що потенційно слабша сторона здатна ефективно протистояти значно сильнішому противнику.

Це шанс не лише для ведення ефективної оборони, а й можливість змусити противника припинити бойові дії. Україна дедалі ефективніше переносить війну на територію самої росії, використовуючи далекобійні удари (deep strike), і паралельно розвиває удари середнього радіуса дії (middle strike), мета яких – ускладнити логістику на окупованих територіях.

1 серпня Роберт Бровді («Мадяр»), командувач Сил безпілотних систем (СБС) української армії, повідомив, що підпорядковані йому підрозділи уразили 53 755 цілей.

З них: «95,1% (51147 цілей) – бойова робота у тактичній глибині з середньою дистанцією 3,73 км від лінії бойового зіткнення; 4,4% (2415 цілей) – робота у оперативній глибині противника (Крим та інші тимчасово окуповані території); близько 0,5% (цифра закрита) глибинне ураження на стратегічній глибині».

Бровді підкреслює, що метою атак на ЛБЗ є стримати і унеможливити просування ворога шляхом знищення живої сили та засобів противника.

Натомість удари вглиб території РФ дозволяють позбавити противника «джерел фінансування війни, об'єктів виробництва зброї, обрізати логістику до фронту, винести ППО та унеможливити використання противником повітряної якості військового плацдарму».

Додатково, далекосяжні удари – це також «інструмент впливу та спонукання припинення путіним війни проти Неньки».

Водночас командувач СБС підкреслює, що восени «роботи» буде більше, оскільки росія планує провести чергову хвилю мобілізації, а це може означати додаткові 500 тисяч російських військовослужбовців проти України. ●

Андрій СИДОР

Фото надав автор статті

Місто Володимир висловило вдячність своїм закордонним партнерам

Після багаторічної перерви влада Володимира вирішила відновити святкування Дня міста, що відбулося 18-20 липня. Хоча захід мав святковий характер, урочистості проходили на тлі триваючої війни та величезної міжнародної солідарності, що допомагає місту долати ці складні часи.

На запрошення місцевої влади на святкування прибула делегація з міст-партнерів. Кентшинський повіт представляв староста Міхал Кохановський, а громаду Мальборка – бургомістр Марек Хажевський. Також участь у

заходах взяв заступник мера міста Расейняй (Литва) Йонас Вазгіс. Серед присутніх були й представники кентшинського гуртка Об'єднання українців у Польщі – Андрій Сидор та Дарій Кудрай.

Візит гостей розпочався зі знайомства з історією та сьогоденням Володимира. Делегації оглянули місто, милуючись його унікальними релігійними та архітектурни-

ми пам'ятками, що свідчать про багатовікову культурну спадщину.

Гості відвідали місцеву лікарню, де проходять реабілітацію поранені українські воїни, які боролися на передовій за свободу своєї країни. Партнери з Польщі та Литви також оглянули сучасний реабілітаційний центр, що наразі будується. Цей проєкт має вирішальне значення для регіону, а його відкриття заплановано на кінець року.

Головні святкові заходи в неділю поєднали традиції з суворою реальністю. Мешканці та гості міста мали змогу зблизька побачити виставку військової техніки та спорядження, які щодня використовують українські воїни в боротьбі з агресором. Водночас на міській площі вирувало культурне життя та ярмарок майстрів. На прилавках були представлені унікальні вироби ручної роботи та традиційні українські страви, а виручені кошти часто спрямовувалися на благодійність.

Кульмінацією святкувань стало офіційне звернення міського голови Володимира Ігоря Пальонки. Він висловив вдячність іноземним партнерам за роки тісної співпраці. Однак понад усе він висловив глибоку вдячність

за постійну гуманітарну допомогу, обладнання та духовну підтримку, яка надходить до Володимира з перших днів повномасштабної війни.

Дні міста продемонстрували, що партнерство між містами та повітами Польщі, Литви та України – це не лише підписи на документах. Це, перш за все, живі стосунки, солідарність перед обличчям кризи та спільна віра в безпечне майбутнє Європи.

Представники кентшинського гуртка Об'єднання українців у Польщі привезли із собою гуманітарну допомогу – одяг для дітей, які опинилися у скрутних обставинах, безглютенові продукти та мийку високого тиску для солдатів. Українська делегація з Кентшина також відвідала цвинтар, де вшанувала пам'ять солдатів, які загинули, захищаючи свою Батьківщину. ●

Любомира ТХІР

Фото надала авторка статті

Бартошицькі восьмикласники вкотре довели свою майстерність

Щороку учні нашої школи досягають дуже високих результатів на іспиті після закінчення восьмого класу, підтверджуючи високий рівень навчання та ефективність освітньої роботи. 2025/2026 навчальний рік є особливим для нашої шкільної спільноти – це ювілейний, 35-й рік діяльності школи, час наполегливої праці, відданості та відповідальності педагогів і всіх працівників закладу.

Перед екзаменом

Це також період численних успіхів, які стали можливі завдяки співпраці всієї шкільної громади – учнів, учителів, батьків і друзів школи, які підтримують її розвиток та освітньо-виховну діяльність.

Цьогорічні результати іспиту восьмикласників є особливим приводом для гордості. Наші учні досягли відмінних результатів:

- математика – 9-й станін (найвищий) – 78,1 %, що є першим таким результатом в історії складання іспиту з математики в нашій школі;

Вчительський колектив

- англійська мова – 8-й станін (дуже високий) – 84,5 %;
- польська мова – 6-й станін (вище середнього) – 65,6 %.

Це досягнення підтверджує високий рівень навчання в нашій школі та показує, що завдяки наполегливості, послідовності й спільній праці можна досягати амбітних цілей. Над успіхом учнів працювали їхні вчителі: Лідія Стиранчак (математика), Наталія Куліш (англійська мова), Сильвія Кавенцька (польська мова), а також усі, хто підтримував їхню працю.

Високі результати іспиту восьмикласників знайшли своє відображення і в рейтингу шкіл Вармінсько-Мазурського воєводства. Згідно з рейтингом результатів іспиту, опублікованим порталом WaszaEdukacja.pl, Початкова школа № 8 імені Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях посіла 7-ме місце у Вармінсько-Мазурському воєводстві. Така висока позиція є приводом для великої гордості та підтвердженням ефективної роботи всієї шкільної громади.

Варто зазначити, що й у попередні роки наші учні демонстрували дуже високі результати на іспитах. Зокрема:

- польська мова – 9-й станін (найвищий) у 2022 році; 7-й станін (високий) у 2021 році; 8-й станін (дуже високий) у 2019 році – учитель, який готував учнів: Данута Рогун; 7-й станін (високий) у 2020 році – учитель Оксана Корисько;
- англійська мова – 7-й станін (високий) у 2023 році; 8-й станін (дуже високий) у 2021 році; 7-й станін (високий) у 2019 році – учитель Наталія Куліш;
- математика – 7-й станін (високий) у 2020 році – учитель Лідія Стиранчак; 7-й станін (високий) у 2019 році – учитель Івона Тетковська.

Результати іспитів наших учнів доводять, що навіть невелика школа може досягати визначних успіхів, забезпечуючи водночас індивідуальний підхід до кожного учня, розвиток його талантів та всебічну підготовку до подальшого навчання.

Успіхи на іспитах, численні звання переможців і фіналістів предметних конкурсів, а також творча активність учнів є найкращим підтвердженням того, що Початкова школа № 8 імені Лесі Українки в Бартошицях є місцем, де високий рівень навчання поєднується з плеканням української та польської мов, культури й традицій. ●

Степан МІГУС

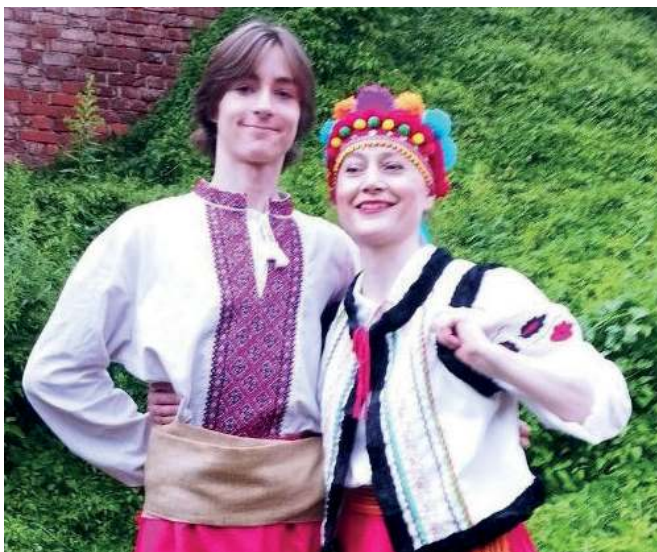
Фото надав автор статті (авторка Тетяна Бакоцька)

XXVII Міжнародні дні фольклору
«Вармія та Мазури»

Творчий злет українських «Весен» із сумським корінням

Цьогорічні XXVII Міжнародні дні фольклору «Вармія та Мазури» – 2026 проходили 14-19 липня в Ольштині. Серед учасників фестивалю, що представляли культурні надбання з усього світу, були й два українські фольклорні колективи – дві «Весни». Одна – це Ансамбль народного танцю «Весна» Сумського національного сільськогосподарського університету. Саме ж місто Суми, звідки прибули виконавці, постійно перебуває під терористичними атаками московської орди. Друга «Весна» – це дитячо-юнацький танцювальний ансамбль з Ольштина, що об'єднує дітей-біженців, які через війну були вимушені покинути Україну. Колектив діє при Ольштинському відділі Об'єднання українців у Польщі та бере активну участь у місцевих заходах, не лише зберігаючи, але й суттєво збагачуючи українську культуру, зокрема й у краї тисячі озер.

Протягом п'яти днів Ольштин, а також інші місцевості регіону заповнив різнобарвний фольклор з усього світу. Цьогорічне свято, перша едіція якого відбулася ще понад три десятки років тому, прикрасили танцями та піснями митці з кількох континентів і багатьох країн: Індії, Чилі, Кенії, Мексики, США, Сербії, Словаччини. Виступали теж згадані вже українські ансамблі та, звісно, виконавці з Польщі, зокрема й Познані. Серед польських учасників був голов-

Елизавета Татарченко і танцюрист Михайло Хода

ний господар та організатор заходу – Ансамбль пісні й танцю «Вармія» з Ольштина.

Цей фестиваль – одна з найважливіших подій літа, яка приваблює публіку своєю неповторною атмосферою, яскравими виступами, національними костюмами фольклорних колективів із різних держав світу. Розпочиналося музичне свято барвистою ходою учасників, яка пройшла вулицями ольштинського Старого міста, вирушивши від Високої брами до Амфітеатру імені Чеслава Немена, де розпочався концерт-відкриття, в якому взяли участь усі гурти. Протягом наступних днів саме амфітеатр був місцем зустрічі творчих колективів.

Десятиліттями фестиваль доводив, що фольклор – це не просто історія чи минуле, а жива традиція, яка об'єднує різні покоління та стає найкращим способом пізнавати інших. Протягом минулих майже чотирьох декад учасниками цього престижного ольштинського фестивалю були ансамблі із Сум (вже згадана «Весна»), Луцька, Черкас та інших регіонів України. Як попередніми роками, так і зараз багатотисячна (якщо рахувати загальну кількість) публіка амфітеатру сприймала українських виконавців дуже гаряче. Знов захопив Ансамбль народного танцю «Весна», який був створений ще у 1986 році. До складу аматорського колективу входять студенти та аспіранти різних факультетів університету Сумського національного аграрного університету, котрі є шанувальниками народної хореографії. Колектив оновлюється кожного року, приймаючи нових членів. Уже понад 30 років ним незмінно керує Ольга Гетманенко. Один із напрямків діяльності ансамблю – відродження народної хореографії Слобожанщини. Сумська «Весна» постійно працює над вдосконаленням техніки, акторської майстерності виконання кожного танцю. Цей колектив став учасником і переможцем багатьох міжнародних чи всеукраїнських фестивалів та регіональних і міських конкурсів, а зокрема «Фестивалю-кон-

курсу народної хореографії ім. П. Вірського», «Сумських зір», «Студентської весни», «Софіївських зір», «Стрибку до зірок», «Танцювального марафону», «Слобожанської осені» тощо. У грудні 1998 року сумський «Весні» надано почесне звання «Народний художній колектив». У 2016-му вона втретє успішно підтвердила це почесне звання. Ансамблю неодноразово аплодували Австрія, Македонія, Польща, Словаччина, Угорщина, Туреччина, Болгарія.

Ольштинська «Весна» також пов'язана із Сумами, передусім завдяки сум'янці Єлизаветі Татарченко, яка до повномасштабного вторгнення 2022 року та виїзду з дітьми до Ольштина була провідною учасницею й хореографкою сумської «Весни». Саме Єлизавета створила в Ольштині колектив народного танцю, заохочуючи до участі в ньому дітвори та юнацтво з України, які через війну потрапили на Вармію і Мазури. Так Єлизавета Татарченко стала хореографкою та художньою керівницею цього талановитого ольштинського ансамблю.

Ольштинська «Весна» бере участь у важливих регіональних подіях, як хоча б Міжнародний музичний фестиваль національних меншин «Під спільним небом» чи концерти пам'яті, присвячені героям України, які змагаючись за волю своєї держави віддають найцінніше – життя. Колектив долучається до благодійних акцій, де збирають кошти на підтримку, зокрема, рідних Сум, але й загалом України, яку руйнують російські варвари на чолі зі злочинцем путіним.

Під творчим керівництвом Єлизавети Татарченко діти українських переселенців і біженців вивчають складні хореографічні постановки, серед котрих – відомі танці «Гопак» і «Плескач» Павла Вірського, з якими успішно виступають на великих фестивальних сценах і локальних інтеграційних заходах в краю тисячі озер.

Обидві «Весни» під час цьогорічного ольштинського фольклорного свята чи не кожного дня з'являлися як разом, так і окремо на процесії містом та концертах. 17 липня вони представили в амфітеатрі майже годинну українську танцювальну фольклорну програму. Наступного ж дня взяли участь у фіналі, який закінчував цьогорічні XXVII Міжнародні дні фольклору «Вармія та Мазури» – 2026.

В рамках фестивалю відбулися також заходи, які стали невіддільною частиною його історії, як XXXII Національний конкурс польських танців «Вармія 2026». ●

XXX Ювілейний Мандрівний фестиваль української культури

Фото з архіву організатора Марка Сирника (Фонд «Просвіта» з Валча)

Текст і фото з сайту zur.org.pl

Відбувся фестиваль «На Івана, на Купала» 2026

18 липня 2026 року найбільша фольклорна та народна подія, організована Союзом українців Підляшшя, відбулася на водосховищі Бахмати поблизу Дубич-Церковних – український фестиваль «На Івана, на Купала». Щороку ця подія дуже популярна серед жителів Підляшшя, а також усієї Польщі. Цього року глядачів також не забракло.

Концерт традиційно починався хороводом виконавців до сцени, якого цього року також супроводжували коні. Потім настав час концерту фольклорних, народних і естрадних колективів з Польщі та України, які представили як пісні, так і танці.

Серед виконавців були переважно гурти, що діють при Союзі українців Підляшшя, солісти та ансамблі з регіону – переможці Конкурсу української пісні «З підляської криниці» та гості з України – ансамбль «Ранкова роса» з Рівного.

Гурт «Шаравари» з Гурова-Ілавецького заохочував людей танцювати та веселитися разом – група, що складалася зі студентів і випускників української середньої

школи, які мають у своєму репертуарі українські пісні у фолк-рокових аранжуваннях. Потім учасники фестивалю могли подивитися мальовничий купальський обряд пускання вінків у воду у виконанні підляської молоді та вогнеграй. Пізніше під час концерту публіка насолоджувалася музикою виконавців: Максим & Олічка з Білостоку та «Нарва» з Нарві.

Постійним елементом фестивалю є ярмарок народних ремесел (вишивка, кераміка, ковальство та гончарство, традиційна кухня).

Захід був організований Союзом українців Підляшшя у співпраці з Гмінним осередком культури у Дубичах-Церковних. Стратегічним партнером заходу було Підляське воєводство.

Фестиваль проводився в рамках завдання «Фестивалі української культури і традиції на Підляшші» завдяки дотації міністра внутрішніх справ і адміністрації за фінансової підтримки гміни Дубичі-Церковні. ●

Історичний календар

СЕРПЕНЬ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Фото з Вікіпедії

5 серпня 1866 р. в селі Оріхівка на Полтавщині народився Володимир Леонтович, письменник і меценат, громадський діяч.

Навчався на юридичному факультеті Московського університету, де гостро усвідомив різницю між росіянами й українцями. Захистив дисертацію на тему «Історія землеволодіння в Україні від повстання Богдана Хмельницького до введення кріпацтва царицею Катериною II».

Один із 17 членів Старої Громади, які склали присягу «любити Україну до глибини власної кишені». Разом із Василем Смиренком та Євгеном Чикаленком видавав першу українську щоденну газету «Громадська думка».

Член Центральної Ради в 1917 році. Міністр земельних справ в уряді Павла Скоропадського в 1918 році. Розробив проєкт земельної реформи, яку сучасники вважали однією з найдемократичніших.

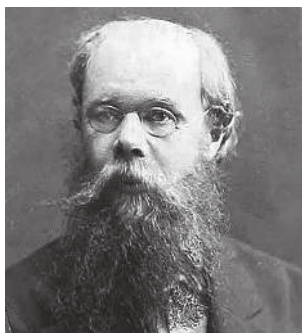
З 1919-го жив в еміграції. «Усім своїм єством я відчував, що не зможу стерпіти становища большевицького раба й мушу втікати світ за очі, хоч би й на тяжку біду, аби не залишитися під їхньою кормигою, – писав у спогадах Володимир Леонтович. – Я був уже застарий, щоб братися за рушницю та воювати, а не міг і манити себе, як манили себе тоді люди соціалістичних напрямків, думкою, щоб я міг із ними мирити, а вони мене стерпіти. Для мене всі большевицькі ідеї й усе їх поводження були згори непереносні й ворожі».

Помер 10 грудня 1933-го в Празі.

18 серпня 1836 р. на хуторі Переходівка (нині село у Чернігівській області) народився Олександр Кониський, який стане письменником, видавцем, педагогом, напише слова пісні «Молитва за Україну».

Найвідоміші літературні псевдоніми, яких у нього було близько 150: О. Верниволя, Ф. Горovenko, В. Буркун, Перебендя, О. Хуторянин, Полтавець.

Закінчив Ніжинське дворянське училище та Чернігівську гімназію, де й почав писати вірші українською. Пис-

ля невдалої спроби здобути вищу освіту в Ніжинському юридичному ліцеї і відбуття військової служби з 1854 року служив на низових посадах у Кримінальній палаті в Полтаві. Здав екстерном іспити на кандидата прав, а після селянської реформи 1861-го зайнявся адвокатською практикою, сподіваючись захищати інтереси «визволених невольників». Вів літературну (з 1858-го) і громадську діяльність, був членом полтавської та київської «Громад», займався організацією недільних шкіл. Сам читав історію в п'яти недільних школах Полтави, одна з яких була вечірня для дорослих. Опублікував українські прописи (1862), підручник з арифметики (1863), читанку для українських шкіл (1882). Підготував підручник про закони, потрібні селянам, який, однак, не був дозволений до друку цензурою. В січні 1863-го був заарештований і в позасудовому порядку висланий до Вологди, потім – до Тотьми. 1865-го отримав дозвіл виїхати за кордон для лікування. 1866-го повернувся в Україну і жив у Катеринославі (нині місто Дніпро), перебуваючи під гласним поліцейським наглядом. Від 1872-го після зняття нагляду переїхав до Києва. Був одним із ініціаторів заснування у Львові Літературного товариства імені Шевченка (1873). У 1880-х роках обирався гласним Київської міської думи, тоді ж захопився проблематикою звичаєвого права. Опублікував у виданні полтавського губернського земства «Земський обзор» статтю «Мировой суд и народные обычаи» про нехтування мировими суддями звичаєвого права (1883) та «Письма из Юго-Западного края» про правовий режим чиншового володіння (1884).

Автор численних поезій і прозових творів.

1885 року написав слова пісні «Боже Великий, Єдиний» («Молитва за Україну», музика Миколи Лисенка), що в обробці Олександра Кошиця стала духовним гімном України.

Вів публіцистичну діяльність в Галичині, матеріально й інтелектуально підтримував літературно-науковий і політичний часопис «Правда», який відіграв визначну роль у формуванні української національної свідомості. Був ініціатором перетворення в 1892-му Літературного товариства імені Шевченка в Наукове товариство імені Шевченка (НТШ). Йому пожертвував свою бібліотеку і архів, відкрив стипендію і заповів частину грошей. Однією з головних праць Олександра Кониського була повна біографія Тараса Шевченка «Тарас Шевченко-Грушівський» (1898), що вийшла у двох томах. Їй він присвятив останні десять років свого життя, провів величезну роботу по збиранню необхідного матеріалу, відтак відвідав Звенигородщину, інші шевченківські місця, зустрічався з багатьма людьми, що знали Шевченка, роздобув чимало рукописів поета, його листи, спогади про нього, урядові документи тощо.

Помер 12 грудня 1900 року в Києві.

В СРСР твори Кониського були заборонені, а радянське літературознавство зараховувало його до «націоналістів». Уціліле з творчої спадщини митця зберігається нині в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України та Національній бібліотеці України НАН України ім. В. І. Вернадського.

24 серпня 1871 р. – 155 років тому в селі Вислобоки на Львівщині народився Василь Щурат – український педагог, літературознавець, поет і перекладач, якому

до 1914 року належав найкращий віршовий переклад «Слова о полку Ігоревім» сучасною українською мовою.

Василь Щурат походив із вчительської родини. Батько-українець помер, коли синові було два роки, Василь виховувався в польсько-моравській родині. Тільки з 8 років у народній школі почав вивчати українську («руську») мову.

У 1881 році переїхав у Львів, учився у школі-семінарії, але після четвертого класу був виключений за свідоме українство. Тільки у 20 років удалося йому закінчити школу.

18-річним Щурат познайомився з Іваном Франком, Осипом Маковеем, захопився читанням української літератури. Вищу освіту здобував у Віденському (де познайомився з Михайлом Драгомановим), Львівському та Чернівецькому університетах. Захистив дисертацію зі слов'янських мов.

Літературні захоплення Василя Щурата були розмаїтими – від перекладів стародавніх літературних творів (Щурат першим здійснив повний переклад «Пісні про Роланда» українською мовою) до аналізу тогочасної літератури. Він часто виступав в австрійській, польській, чеській і західно-українській пресі зі статтями, поетичними перекладами та оригінальними віршами, був співредактором газети «Буковина» в Чернівцях, редактором журналу «Молода Муза», «Світ» і тижневика «Неділя».

Сам того не бажаючи, Василь Щурат спричинився до одного з найбільших літературних скандалів XIX століття. У 1896 році у своїй статті «Др. Іван Франко», аналізуючи поезії збірки «З вершин і низин», він назвав цикл «Зів'яле листя» «об'явом декадентизму в українсько-руській літературі», таким чином підкреслюючи, що й українській літературі не чужі європейські тенденції. Натомість Іван Франко дуже болюче відреагував на це порівняння рядками віршу «Який же я, до біса, декадент».

Упродовж 36 років доктор наук Василь Щурат викладав у школах і гімназіях. Був обраний дійсним членом НТШ, з 1915-го по 1923-й очолював його. Був першим ректором Львівського таємного університету (1921-1923), викладачем української мови та літератури.

У 1921 році Василь Щурат відмовився присягнути на вірність польській державі, тому опинився у в'язниці, був позбавлений права викладання.

У червні 1929-го разом з Михайлом Возняком та Філаретом Колесою був обраний дійсним членом ВУАН за спеціальністю «мова та література», але у зв'язку з процесом СБУ і дальшими репресіями в Україні зрікся звання академіка.

Останні роки життя працював директором Львівської бібліотеки АН УРСР і професором Львівського університету.

Помер 27 квітня 1948 року у Львові. Похований на Личаківському цвинтарі.

27 серпня 1856 р. в селі Нагуєвичі (нині Дрогобицького району Львівської області) в родині селянина-коваля народився знаменитий поет, письменник, філософ, політик і громадський діяч Іван Франко.

Він відзначався колосальною працездатністю. За 40 років активного творчого життя кожних два дні виходив новий твір письменника (вірш, новела, повість, роман, монографія тощо), щороку видавав 5-6 книжок. Став першим професійним українським письменником, який не мав державної роботи, а заробляв написаним.

Навчаючись у гімназії, виявляв феноменальні здібності: міг майже дослівно переказати розповідь вчителів на заняттях. Тоді ж зібрав величезну бібліотеку з понад 500 томів. Був скромним і неговірким, сидів на останній парті, мало спілкувався з однолітками. У п'ятому класі гімназії під час уроків, які вважав нецікавими, читав Шекспіра в німецькому перекладі. Брався перекладати Гомера, Софокла, Горація, «Слова о полку Ігоревім».

Пережив три арешти. Після другого (1880) ледь не помер від голоду. За тиждень написав у готелі повість «На дні», на останні гроші відіслав її до Львова, а сам три дні жив на три центи, знайдені на березі річки. Знесиленого і непритомного, його знайшов та прихистив старий служитель готелю.

У 1893-му захистив у Відні докторську дисертацію. Знав 14 мов. Писав твори не лише українською, а й польською, німецькою, іншими мовами. Перекладав українською із 48 мов, у тому числі східних. Сучасники називали його «академія в одній особі».

Іван Франко – перший український політик. Співзасновник першої української політичної партії – Русько-Української радикальної партії (1890) і її перший голова (до 1898-го).

Попри широко рекламований радянською критикою ярлик атеїста, Іван Франко залишався глибоко віруючою людиною. Хоча до церковних догм ставився критично. Виріс у побожній родині, досліджував Святе Письмо, співав при службі Божій, товаришував із галицькими священниками, мав приятні стосунки з митрополитом Андрієм Шептицьким. Його переклад біблійної «Книги Буття» досі залишається найбільш точним перекладом цієї частини Біблії українською мовою.

Останні 7 років свого життя мав паралізовану праву руку, через що довелося писати лівою або диктувати твори помічникам.

Помер 28 травня 1916 року на чужих руках – сини були в армії, дочка в Києві, дружина в лікарні. Через бідність і нестачу грошей на окрему могилу ховали його в чужій вишиваній сорочці в «позиченій» ямі на шість домовин. Лише через 10 років Франка перепоховали в окремій могилі.

Номінувався на здобуття Нобелівської премії з літератури. У 1916 році референт Королівської академії наук мав зробити доповідь Нобелівському комітету про вагомність вкладу українця в літературу. Однак премію вручають восени і прижиттєво. Франко помер за кілька місяців до можливого тріумфу.

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Нагорода «Вірний предкам» 2026

Традиційно під час Лемківської «Ватри» у Ждині організатор фестивалю – Об'єднання лемків вручає відзнаку «Вірний предкам». Цього року її отримали представники лемківської громади з України та Словаччини.

Григорій Суханич, Іван Чижмар, Іван Щерба та Григорій Трохановський

Багато років нагороду присуджують членам лемківської громади або тим, хто підтримує лемківську культуру та розвиває її, а також авторам важливих ініціатив.

– Цього року наша організація відзначила двох людей. Один – лемко з України, інший – наш великий друг, русин зі Словаччини. Це Іван Щерба з України та Іван Чижмар зі Словаччини, – представив двох лауреатів на сцені фестивалю голова Об'єднання лемків (ОЛ) Григорій Трохановський. Опісля, разом із Григорієм Суханичем, другим заступником голови ОЛ, вони зачитали заслуги нагороджених.

Іван Щерба багато років служив лемківській справі. Як голова Світової федерації українських лемківських об'єднань (СФУЛО) у 2002-2007 роках він відіграв ключову роль у лемківських громадах по всьому світу.

Іван Чижмар та Іван Щерба підписуються в меморіальній книзі «Ватри»

Був організатором трьох конгресів СФУЛО, п'яти Міжнародних наукових конференцій та трьох Конгресів СФУЛО. Є автором публікацій, присвячених культурі та ідентичності лемків. Водночас Іван Щерба – видатний науковець і професор Львівського національного університету імені Івана Франка, фахівець в галузі «високоенергетична рентгенофотоелектронна та емісійна спектроскопія потрібних інтерметалічних сполук». Він також автор понад 160 наукових робіт.

Іван Чижмар народився 1936 року в селі Суха в Словаччині. Цьогоріч він відсвяткував своє 90-річчя. З початку 1950-х років невпинно працює над збереженням лемківсько-русинської культури в Словаччині. Спочатку – як штатний працівник Музею української культури у Свиднику, коли їздив з катушковим магнітофоном багатьма селами східної Словаччини, документуючи старовинні пісні, фотографуючи давній одяг та фіксуючи традиції й звичаї. Після виходу на пенсію Іван Чижмар продовжив свою роботу. Він публікував матеріали про лемків, займався фотографією та заснував фольклорний ансамбль «Свидницькі гелігонкарі», який можна було побачити на сцені «Ватри» у Ждині. Також на цьогорічному фестивалі була представлена виставка Івана Чижмара, що документує його присутність у Ждині та погляд на фестиваль у фотографіях. Він етномузиколог, етнограф, але понад усе руснак з величезним серцем, який знає, як важливо зберегти лемківську культуру та передати її майбутнім поколінням.

– Для мене найбільше щастя – це піднятися на ці гори, підняти руки та сказати: «Боже, я знову на Лемківщині, я знову вдома», – сказав Іван Щерба, дякуючи за визнання, та звернувся до батьківської землі. – І припасти на цю землю і тихо запитати: «Чи сумуєш ти за мною так само сильно, як я сумую за тобою?» Лауреат з України також нагадав легенду про гетьмана Війська Запорозького Павла Полуботка. За переказом Полуботок відправив гетьманські скарби до Лондона, заповівши повернути їх незалежній Україні чи своїм нащадкам.

– Україна з того часу шукає це золото. Вони точно не знають, що це золото тут, що золото – це Лемківщина, – говорив Іван Щерба.

Другий лауреат, Іван Чижмар, мовив коротко.

– Щиро дякую за «Ватру», за всі ці роки та все, що з нею пов'язане, бо це наша культура, яка заслуговує на шанування, – сказав представник лемківсько-русинської громади у Словаччині. Подякувавши за запрошення на цьогорічну та попередні «Ватри», він зазначив, що більшим виявом вдячності, ніж слова, будуть пісні, які він співатиме на фестивалі.

Хочемо нагадати, що нагороду «Вірні предкам» вручають не лише окремим особам, а й, як це було в попередні роки, народним ансамблями, дитячим колективам, а було навіть рок-гуртам. ●

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінок

Григорія Купріяновича та Томаша Блажея

«Од Русаль до Яна» у Зиндрановій

В Зиндрановій на Лемківщині 25-26 липня відбулося свято лемківської культури й традицій «Од Русаль до Яна». Протягом багатьох років подію організовує Музей лемківської культури в Зиндрановій, яким керує Богдан Ґоч.

Серед гостей, які відвідали захід і взяли голос зі сцени, були Томаш Блажей – уповноважений підкарпатського воєводи у справах національних та етнічних меншин, доктор Григорій Купріянович – співголова Спільної комісії уряду та національних й етнічних меншин, а також одна з двох представників лемків у Спільній комісії докторка Мирослава Копистянська-Ґрабовська.

Доктор Григорій Купріянович у своїй промові згадав, зокрема, бл. пам. Федора Ґоча, засновника музею й батька пана Богдана. Співголова Спільної комісії подякував за те, що родина Ґочів вчила «любити рідне». Він також підкреслив, що потрібні законодавчі зміни, щоб створити умови, аби такі місця, як Музей лемківської культури в Зиндрановій, стали «повноцінними культурними установами й мали забезпечене стабільне функціонування».

У програмі цього річного свята були тематичні зустрічі, включно з презентацією книги та зустріччю з авторами. Крім того, на присутніх чекали лекції, покази виробів рукоділля, конкурси та, звичайно, бесіди біля вогнища і концерт гуртів зі Словаччини й Польщі. Традиційно кожен учасник зміг відвідати музей.

Ми пропонуємо вам фоторепортаж з цього річного свята «Од Русаль до Яна» у Зиндрановій. ●

Богдан Ґоч, д-р Григорій Купріянович та д-р Мирослава Копистянська-Ґрабовська

Допозарани, Маестро!

Коли сорок четвертий раз запалала Лемківська ватра в Ждині, на всіх нас, немов грім серед ясного неба, впала й блискавкою розлетілася ватряним полем сумна новина: «Відійшов до вічності Професор Михайло Дуда...»

Протягом десятиліть до лігницької Alma Mater з усіх усюд з'їжджалися діти, онуки і правнуки Акції «Вісла». Більшість з них співала у хорі «Полонина», яким диригував Маестро Дуда. Він учив нас правильно дихати діафрагмою, добувати звуки, водночас учив відчувати й почути власний голос, думки і мрії. А коли вже доводилось виходити на життєву сцену – казав нам дихати на повні груди.

Будучи незрячим, Професор умів кожного з нас по-справжньому побачити. Ми інколи були його поводириями і змагалися між собою, хто сьогодні приведе чи відведе Професора, хто матиме щастя бодай кілька хвилин побути поруч із Ним, поговорити. Насправді ж саме Він визначав нам і шлях, і напрямок. Завжди – у бік світла.

Нехай затихнуть на мить солов'ї Лемківщини, Бойківщини, Надсяння, Підляшшя. Нехай Професор Іван Олійник візьме до рук скрипку й заграє прощальну мелодію. А ми – сотні Його учнів: хористів, диригентів, дяків, співаків, музикантів – повстаньмо й заспіваймо forte Його улюблене «Реве та стогне», а потім – «Вічну пам'ять».

Заспіваймо так, як учив Професор, щоб здригнулися полонини й гори, щоб озвалися вітри, щоб прокинулися людські серця й розум. Щоб пробудилися ті, хто збайдужів, принишк, затих, відцурався свого або звернув не на ту дорогу.

Співаймо пристрасно і щиро, бо відходить до Вічності наш Маестро, наш Професор, Учитель, Батько і водночас – вірний Приятель. Нехай серця наповнює любов і вдячність за дар життя Професора Михайла Дуди з Фльоринки. А я повторю за Ольком Маслеєм його прощальну лемківську фразу:

«Допозарани, Маестро! Допозарани!»

А коли прийде й мій час, привітайте ласкаво, як колись у Лігниці. Запитайте, з якого села родом і які пісні там співали. І прийміть знову до свого хору – так, як того далекого 1987 року.

Д-р Ольга Кіх-Маслей

Шановні читачі «Нашого слова»!

Звертаємось до Вас від імені військової частини А4640 Сухопутних військ Збройних Сил України (25-й Окремий штурмовий полк «Рись») з проханням щодо матеріально-технічної підтримки нашого підрозділу.

З 2023 року полк безперервно виконує завдання на найгарячіших ділянках фронту: пройшов Оріхівський, Роботинський, Авдіївський та Курський напрямки. Наразі ми виконуємо бойові завдання на Добропільському напрямку.

За цей час частина забезпечувала свої потреби переважно власними силами. Станом на сьогодні обсяг завдань потребує залучення зовнішньої підтримки.

Для збереження життів особового складу, забезпечення мобільності та успішного виконання бойових завдань – наш підрозділ має гостру потребу в обладнанні:

- **Автомобілі типу «пікап» (5 шт.)** – для виконання завдань безпосередньо у зоні бойових дій.
- **Монітори 34" Samsung Odyssey G5 C34G55T (5 шт.)** – для підрозділів РЕБ, РЕР, безпілотних систем.
- **Супутникові системи STARLINK Mini (10 шт.)** – для обладнання наземних роботизованих комплексів, безпілотних авіакомплексів, штурмових груп піхоти, бронетехніки.
- **Супутникові системи STARLINK Gen3 REV4 (10 шт.)** – для обладнання позицій пілотів, командних пунктів.
- **Ретранслятори у спеціальному виконанні на базі ретранслятора SLR5500: потужність 50W, 136-174 МГц**

(3 шт.) – для забезпечення радіозв'язку та збільшення покриття радіомережі.

● **Точки доступу Mikrotik LHG 5 3-pack (RBLHG-5nD-3) (5 шт.)** – для забезпечення LTE зв'язком позицій артилерії, пілотів ударних авіакомплексів, операторів НРК.

● **Зарядні станції EcoFlow DELTA 3 Max 2400 / 4800 Вт / 2048 Вт.год (10 шт.)** – для облаштування позицій пілотів, операторів НРК, забезпечення резервного електроживлення ретрансляторів.

● **Ноутбуки ASUS TUF Gaming A16 FA607NUG-RL117 (90NROMU3-M008J0) Mecha Gray (10 шт.)** – для чергових безпілотних систем – стріми, дешифрування.

● **3D принтери Bambu Lab P1S (3шт.)** – для скидів.

Розуміємо, що список великий, що обумовлено активною фазою ведення бойових дій на Добропільському напрямку, а також одночасним нарощуванням бойових спроможностей підрозділу у зв'язку з його масштабуванням (з 1-го червня 2026-го року розширились із штурмового батальйону в полк). Будемо щиро вдячні за будь-яку підтримку. Навіть часткове забезпечення потреб із наведеного переліку стане вагомим внеском у підвищення боєздатності підрозділу та допоможе нам ефективніше виконувати бойові завдання.

Збір проводимо на банківські рахунки:

Konto PLN – PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357

Konto EURO – PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922

Konto USD – PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617

з допискою Pomoc Ukrainie A4640 polk RYŚ

Передплата «Нашого слова» на 2026 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	7,00 зл + поштові оплати	145,00 зл	290,00 зл	580,00 зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	7,00 зл без поштових оплат	91,00 зл	182,00 зл	364,00 зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	7,00 зл + поштові оплати	155,00 зл	310,00 зл	620,00 зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	7,00 зл без поштових оплат	91,00 зл	182,00 зл	364,00 зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	1100,00 зл
130,00 євро	260,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	1160,00 зл
200,00 дол КАНАД.	400,00 дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	1160,00 зл
140,00 дол США	280,00 дол США

Громади сіл Тростянець і Грозьова висловлюють щирі співчуття
о. Миколі Костецькому та всій Родині
з приводу смерті
блаженної пам'яті Івана Костецького
Єднаємося з Вами у молитві,
просячи Всемилового Господа прийняти
душу Покійного до Свого Небесного Царства,
а Вам дарувати силу, мир і розраду
в цей важкий час.
Вічна пам'ять!

Пам'ятаймо про Явотно

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що
в суботу, 19 вересня, в Явотні, в лісі біля пам'ятника відбудеться
божественна літургія та панахида
в наміренні жертв Центрального табору праці Явотно.

Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Від імені організаторів – Іван Зрада

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** pełniący obowiązki redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Lesia Korostatevych (Warszawa), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

Комплекс шкіл **nr2**

ім. Тараса Шевченка

в Білому Борі

ведений

Фундацією ДЕКА

запевнює учням початкової школи серед іншого:

- Педагогічну опіку з 7.00 по 16:00
- Харчування (другий сніданок, обід)
- Класи, студії обладнані сучасними засобами навчання (комп'ютери, інтерактивні дошки, спортивний інвентар тощо)
- Навчання чотирьох мов: польська, українська, англійська, німецька, на різних рівнях знань
- Можливість розвиватися у вільний час у безкоштовних позашкільних кружках (танцювальний ансамбль, шкільний хор, різні гуртки, гра на піаніно)
- Численні культурні, розважальні та спортивні заходи
- Безкоштовні поїздки в кіно, театр, аквапарк
- Фінансування шкільних поїздок
- Наукові й соціальні стипендії
- Проживання в гуртожитку
- Безпека та доброзичлива атмосфера
- Навчання в невеликих групах
- Індивідуальний підхід до учня

Запрошуємо учнів до Нашої Школи!

Kontakt: Biały Bór, Słupska 27, tel. 94 373 90 26, 511-533-505

e-mail: sp2bbor@gmail.com • <http://sp2bbor.eu/>